

75 éves a Székelyudvarhelyi Városi Könyvtár

1951-ben hivatalosan is megalakult Székelyudvarhely városi könyvtára, de a könyvek, az olvasás és a tudás iránti igény története a városban sokkal korábbra nyúlik vissza. Már a 17–18. században jelen voltak azok az egyházi és iskolai könyvgyűjtemények, amelyek a tanulást, a tudás átadását és a szellemi életet szolgáltatták. A jezsuita iskola könyvtára, majd a református kollégium gyűjteménye évszázadokon át biztosította a tudás folytonosságát, miközben a város kapcsolatban állt a korszak európai szellemi áramlataival. Ezek a gyűjtemények nem csupán tankönyveket, hanem teológiai, történeti és tudományos munkákat is őriztek, amelyek a helyi közösség identitását és műveltségét erősítették.

A 19. század folyamán a könyvkultúra új dimenziókat kapott, megjelentek a Polgári Olvasókör és a Casino könyvtárai, amelyek a város polgárságának igényeit szolgálták ki. 1872 áprilisában a város néhány művelt polgára úgy döntött:

hivatalos keretek között, intézményesen kívánják folytatni az olvasást, a közéleti eszmecsere, a művelődni vágyás közösségi formáit. Így született meg a Székelyudvarhelyi Polgári Olvasókör, amelynek első jegyzőkönyve így örökítette meg az alapítás pillanatait: „Székely Udvarhely városi polgárok több társaikkal egyetemben átlátván egy oly helységnek szükségességét, hol nemcsak az ildomos társalgás, hanem a napi közlönyök figyelemmel kísérése által is magoknak szellemi élvezetet szerezhessenek, a mai napon (1872. ápr. 12) összegyűlven („a városi rendőség hivatali szobájában”, 43-an) tanácskozzandók a felett, hogy ez annyira érezhető hiányt minő úton lehetne a legczélszerűbben és legolcsóbban berendezni?”

Ezek a könyvtárak nem csupán olvasótermekként működtek, hanem társasági és kulturális találkozóhelyként is, ahol viták, beszélgetések, irodalmi eszmecserek zaj-

lottak. Az olvasás ekkor már közösségi élménnyé vált, amely összekapcsolta az embereket, és erősítette a város szellemi összetartozását, az olvasás nem csupán tudásforrás, hanem társasági élmény is volt, amely a városi élet részeként formálta az értelmiségi réteg ízlését és gondolkodásmódját.

A 20. század viharai azonban súlyos törést hoztak. A második világháború alatt könyvállományok pusztultak el, a régi intézmények felbomlottak, és a kulturális élet megszakadt. Az újrakezdés a negyvenes évek második felében indult meg, amikor egy kisebb gyűjtemény köré szervezve ismét létrejött egy könyvtár, amely már a város szélesebb olvasótáborát kívánta megszólítani. Ez a kezdet szerény volt, de magában hordozta egy modern közművelődési intézmény lehetőségét. Az 1951-es hivatalos megalakulás e folyamatot tette teljessé: ettől kezdve a városi könyvtár intézményes keretek között működött, és új fejezetet nyitott a város kulturális életében. Az ötvenes években a könyvtár gyors fejlődésnek indult, mert a korábbi gyűjtemények összevonásával jelentősen bővült az állomány, és egyre több olvasó kereste fel az intézményt. A könyvtár ekkor már nemcsak kölcsönzőhelyként, hanem a város egyik meghatározó szellemi központjaként működött. A könyvtárosok aktívan segítették az eligazodást a könyvek között, személyre szabott ajánlásokat adtak, és közösségi programokkal ösztönözték az olvasást. Az intézmény már ekkor külön figyelmet fordított a gyermekekre, fiatalokra és felnőttekre egyaránt, hiszen az olvasás megszerettetése minden korosztály számára fontos cél volt.

Megújult gyerekrésleg

Az 1958-ban felépült Művelődési Ház új korszakot jelentett a könyvtár életében. Az ide történő költözés tágasabb és rendezettebb terekhez juttatta az intézményt, a raktárak, olvasótermek és munkaszobák akkori modern körülményeket biztosítottak. Ez lehetővé tette az állomány további gyarapítását, valamint a szolgáltatások bővítését. A hatvanas és hetvenes években a könyvtár a város kulturális életének központi színterévé vált: rendszeresek voltak a könyvkiállítások, olvasóköri, irodalmi estek és szakkörök, a gyermekeknek pedig külön foglalkozásokat szerveztek. Ebben az időszakban született meg a könyvtár egyik leginnovatívabb kezdeményezése: a könyvek házhoz juttatása. Először kézikocsival szállították ki a köteteket gyárakba és más helyekre, majd létrejött a mozgókönyvtár, a bibliobusz. Ennek köszönhetően a város peremterületein és a környező falvakban élők is hozzáférhettek az olvasnivalóhoz. A bibliobusz nemcsak praktikus megoldás volt, hanem a könyvtár nyitottságát és közösségi elkötelezettségét is szimbolizálta, hiszen lehetőséget teremtett mindazoknak, akik fizikai akadályok miatt nem jutottak el az intézménybe.

A hetvenes évek végére a könyvtár állománya már százazres nagyságrendűvé vált, az olvasók száma pedig folyamatosan emelkedett, a Művelődési Ház azonban már nem tudta biztosítani a további bővítés feltételeit, ezért 1988-ban a könyvtár a Kossuth utcába költözött. Az új helyszín korszerűbb, tágasabb és jobban szervezett környezetet kínált: külön olvasóter-

mek, fejlettebb katalógusrendszer és rendezettebb raktárak álltak a látogatók rendelkezésére. Ez a korszerűbb infrastruktúra lehetővé tette a könyvtári munka hatékonyabb szervezését, a kölcsönzés gyorsabb lebonyolítását, valamint az olvasói igények szélesebb körű kielégítését.

A rendszerváltás után a könyvtár új kihívásokkal találta szembe magát, mert az olvasási szokások átalakultak, a könyvkiárlat bővült, és a technológiai fejlődés pedig új lehetőségeket hozott. A könyvtár 2000-ben ismét költözött, akkor került mostani helyére, a Kőkereszt téri impozáns épületbe, amely újabb modernizációt is jelentett: ez az épület még tágasabb olvasótereket, korszerű raktárakat, digitális hozzáférést és modern szolgáltatásokat kínált. A könyvtár így könnyebben tudott alkalmazkodni a 21. századi igényekhez, miközben megőrizte hagyományos szerepét, azaz a tudás és az információ közvetítését.

Napjainkban a Székelyudvarhelyi Városi Könyvtár sokkal több, mint egyszerű kölcsönzőhely. Állománya több mint százezer kötetből áll, a szépirodalomtól a tudományos munkáig, és a látogatók számára elérhető folyóiratok, digitális anyagok, hangoskönyvek, multimédiás dokumentumok és adatbázisok is. Az olvasótermek lehetőséget adnak tanulásra, kutatásra, csoportos munkára, az internet-hozzáférés pedig a modern információszerezés alapvető eszköze. A könyvtár így a tudó-

mányos kutatás, a tanulás és a szabadidős olvasás központja egyaránt.

A könyvtár közösségi szerepe napjainkban is kiemelkedő. Munkatársai rendszeresen szerveznek író-olvasó találkozókat, könyvbemutatókat, kiállításokat, tematikus kulturális rendezvényeket és különböző előadásokat. A gyermekeknek mesedélutánok, foglalkozások és játékos programok biztosítják az olvasás élményét, míg a felnőtteknek előadások, beszélgetések, irodalmi estek kínálnak tartalmas kikapcsolódást. A könyvtár így nem csupán a tudás helye, hanem a város kulturális életének élő központja is, ahol az olvasás és a közösségi élmények kéz a kézben járnak. A könyvtár az elmúlt tíz évben egyszerre lett közösségi tér, találkozási pont, kísérletek, kiállítások és beszélgetések helyszíne. Az intézmény élén 2013 óta álló Szócs Endre igazgató szerint ma már egy könyvtárnak folyamatosan meg kell újulnia ahhoz, hogy a bejárati ajtó kilincse sose hűljön ki.

A Székelyudvarhelyi Városi Könyvtár 75 éves története a folytonosság és a megújulás példája, egy olyan intézményé, amely évszázados hagyományokra épít, ugyanakkor képes alkalmazkodni a változó körülményekhez. A könyvtár ma is ugyanazt a küldetést tölti be, mint alapításakor: hidat képez az emberek és a tudás között, gazdagítja a város szellemi és kulturális életét, és biztosítja, hogy az olvasás élménye minden generáció számára elérhető legyen.

Nyitott könyvek éjszakája

Különleges hangszerek kiállítása
Lézer hárfá

Fotó: Szócs Endre

A könyvtárról 2024-ben egy kisfilmet készített a Székelyföldi Stúdió melyet ezen a linken tekinthetnek meg

rendező-szerkesztő:
Pál Melinda

